

Cours de tibétain - groupe Tchenrézi - Leçon 48

Dorje Tchang TOUNGMA

༄༅། །གསོལ་འདེབས་རྗེ་རྗེ་འཆང་ཐུང་མ། །

Invoyer les bénédictions de la lignée Kagyu—‘Dorje Tchang Thungma’ par Bengar Jampal Sangpo

Précédemment

རྗེ་རྗེ་འཆང་ཆེན་ཉི་ལོ་རྒྱ་རོ་དང་། །མར་བ་མི་ལ་ཚོས་རྗེ་སྐམ་པོ་བ། །དུས་གསུམ་ཤེས་བྱ་ཀུན་མཁྱེན་ཀམ་
བ། །ཆེ་བཞི་རྩུང་བརྒྱད་བརྒྱད་པ་འཛིན་རྣམས་དང་། །འབྲི་སྟག་ཚལ་གསུམ་དཔལ་ལྷན་འབྲུག་པ་སོགས།
།ཟབ་ལམ་ལྷག་རྒྱ་ཆེ་ལ་མངའ་བརྟེས་པའི། །མཉམ་མེད་འགྲོ་མགོན་དུགས་པོ་བཀའ་བརྒྱད་ལ། །གསོལ་བ་
འདེབས་སོ་བཀའ་བརྒྱད་སྣ་མ་རྣམས། །བརྒྱད་པ་འཛིན་ལོ་རྣམ་ཐར་བྱིན་གྱིས་རྣོབས། །ཞེན་ལོག་སྐྱོམ་གྱི་
རྐང་པར་གསུངས་པ་བཞིན། །ཟས་ལོར་ཀུན་ལ་ཆགས་ཞེན་མེད་པ་དང་། །ཆེ་འདྲིར་གདོས་ཐག་ཚོད་པའི་
སྐྱོམ་ཆེན་ལ། །རྟེན་བཀའ་ཞེན་པ་མེད་པར་བྱིན་གྱིས་རྣོབས། །མོས་གུས་སྐྱོམ་གྱི་མགོ་བོར་གསུངས་པ་
བཞིན། །མན་ངག་གཏེར་སྐོ་འབྲེད་པའི་སྣ་མ་ལ། །རྒྱན་དུ་གསོལ་བ་འདེབས་པའི་སྐྱོམ་ཆེན་ལ། །བཙུམ་
མིན་མོས་གུས་སྐྱེ་བར་བྱིན་གྱིས་རྣོབས། །

Aujourd'hui

ཡེངས་མེད་སྐྱོམ་གྱི་དངོས་གཞིར་གསུངས་པ་བཞིན། །གང་ཤར་རྟོགས་པའི་ངོ་བོ་སོ་མ་དེ། །མ་བཙུམ་དེ་
ཀར་འཛོག་པའི་སྐྱོམ་ཆེན་ལ། །སྐྱོམ་བྱ་སློ་དང་བལ་བར་བྱིན་གྱིས་རྣོབས། །

Pour la prochaine fois

རྣམ་རྟོག་ངོ་བོ་ཚོས་སྐྱུར་གསུངས་པ་བཞིན། །ཅི་ཡང་མ་ཡིན་ཅིར་ཡང་འཆར་བ་ལ། །མ་འགགས་རོལ་བར་
འཆར་བའི་སྐྱོམ་ཆེན་ལ། །འཁོར་འདས་དབྱེར་མེད་རྟོགས་པར་བྱིན་གྱིས་རྣོབས། །

Mot-à-mot

ཡེངས་མེད་སྒོམ་གྱི་དངོས་གཞིར་གསུངས་པ་བཞིན། །

non-distraktion / méditation / gén. / corps de la pratique / part. oblique / dire / ainsi, même

YÈNG MÈ GOM GYI NGEU SHIR SOUNGPA SHIN

La non-distraktion est dite être le corps de la pratique méditative.

གང་ཤར་ཉོགས་པའི་ངོ་བོ་སོ་མ་དེ། །

quoique / s'élever / pensée, phénomène mental / gén. / essence / fraîcheur / cela

KANG SHAR TOKPÈÏ NGO OUO SOMA TÈ

Quoi qui s'élève, cette fraîcheur de l'essence des pensées,

མ་བཅོས་དེ་ཀར་འཛོག་པའི་སྒོམ་ཆེན་ལ། །

non-fabriqué / cela-même / part. oblique / établir, placer / gén. / grand méditant / part. oblique

MATCHEU TÈKAR DJOKPÈÏ GOMTCHÈN LA

en cette non-fabrication même, pour le grand méditant qui s'y installe,

སྒོམ་བྱ་སློ་དང་བྲལ་བར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

ce qui est à méditer / esprit, mental / et / séparé / part. oblique / bénissez !

GOM TCHA LO TANG TRÈL OUAR TCHIN KYI LOB

accordez votre grâce pour qu'il soit libre de l'idée de quelque chose à méditer !

Analyse et structure

1) ཡེངས་མེད་སྒོམ་གྱི་དངོས་གཞིར་གསུངས་པ་བཞིན། །

2) གང་ཤར་ཉོགས་པའི་ངོ་བོ་སོ་མ་དེ། །

3) མ་བཅོས་དེ་ཀར་འཛོག་པའི་སྒོམ་ཆེན་ལ། །

4) སྒོམ་བྱ་སློ་དང་བྲལ་བར་བྱིན་གྱིས་རྫོབས། །

[ཡེངས་ + མེད] [སྒོམ་ + གྱི་ + དངོས་གཞི] < ར་ [གསུངས་པ་ + བཞིན།] །

[གང་ + ཤར] [ཉོགས་པ་ + འི་ + ངོ་བོ་] [སོ་མ་ + དེ།] །

{[མ་ + བཅོས་] + [དེ་ཀར་ར་]} [འཛོག་པ་ + འི་ + སྒོམ་ཆེན་] < ལ། །

[སྒོམ་ + བྱ་] [སློ་ + དང་ + བྲལ་བ་] + ར་ [བྱིན་ + གྱིས་ > རྫོབས།] །

Vocabulaire

ཡངས་མེད་	non-distraktion
སྒོམ་	méditation
དངོས་གཞི་	corps de la pratique, partie principale
གང་	quoi que ce soit
ཤར་	s'élever verbe non-volitif ཤར་བ་/ འཆར་བ་/ འཆར་བ་//. Ce verbe a deux connotations, chacune importante pour son sens. Il signifie d'abord "monter / surgir / émerger" et ensuite être "visible / apparent / connu". Il est utilisé dans diverses circonstances, par exemple, comme le soleil qui se lève le matin et qui apparaît, et comme toute occurrence de l'esprit qui se lève et qui est apparente dans l'esprit. Il a le sens exact de quelque chose qui "se lève" physiquement ou mentalement et est l'opposé de ལྷུབ་པ་ "se fixer / s'enfoncer", malheureusement "se lever" ne fonctionne pas bien dans de nombreux contextes. TD
སྒྲིགས་པ་	pensée, phénomène mental
ངོ་བོ་	essence
སོ་མ་	fraicheur
མ་བཅོས་	non-fabrication
དེ་ཀྱང་	cela exactement, exactement ça
འཛོགས་པ་	placer, installer verbe volitif བཞག་པ་/ འཛོགས་པ་/ ཞཞག་པ་/ ཞོག་/. 1) "Mettre ou placer". Par exemple, ཏིང་ངེ་འཛིན་ལ་མཉམ་པར་འཛོགས་པ། "reposer en équilibre dans le samādhi" ; གཅིག་བཤད་སེམས་ལ་བཞག་ན། །བརྒྱ་བཤད་མཐུད་པ་འགྲོལ་བུལ། "si vous placez une explication dans l'esprit, vous êtes capable de défaire les nœuds de cent explications ! "སེམས་ཚེ་གཅིག་དུ་བཞག་པ། "placement de l'esprit en un seul point". TD
སྒོམ་ཆེན་	grand méditant
སྒོམ་བྱ་	ce qui est à méditer (voir note Clair Miroir)
སྒོ་དང་བྲལ་བ་	libre de l'idée

Note Clair Miroir

1. Les auxiliaires classiques

Ils se subdivisent en deux sous-catégories : ceux qui indiquent un temps donné et ceux qui s'emploient indifféremment quel que soit le temps.

Les auxiliaires différentiatifs et indifférentiatifs indiquant le temps གྲུ་བའི་ཚིག་སྐྱོད་སྐྱོད་ཀྱིས་དུས་སྟོན་པ། (*bya ba'i tshigs grogs kyis dus ston pa*)

Dans la langue classique, les temps des verbes invariables sont marqués par l'adjonction d'auxiliaires, mais il est également possible d'utiliser ces auxiliaires avec des verbes possédant des flexions en fonction des temps. Il y a deux types d'auxiliaires :

a. Les auxiliaires utilisés avec des verbes différentiatifs auxquels s'appliquent les catégories བདག་གཞན་BDAG GZHAN, ainsi que les particules jussives.

གྲུ་	གྲེད་	གྲུས་ཟེན་	ཞིག་ཅིག་གིག་ དང་
BYA : futur ;	BYED : présent ;	BYAS ou ZIN : passé ;	ZHIG (CIG, SHIG) ou DANG : impératif.

Pour le futur c'est (le syntème) auxiliaire བར་གྲུ་ PAR BYA.

Avec le présent c'est (le syntème) auxiliaire བར་གྲེད་ PAR BYED.

Avec le passé c'est le (syntème) auxiliaire བར་གྲུས་ PAR BYAS ou encore ཟེན་ ZIN.

De la même façon, pour l'impératif on doit adjoindre les particules jussives ཞིག་ཅིག་གིག་ ZHIG (CIG, SHIG) ou དང་ DANG.